

NEJKRÁŠNĚJŠÍ AŽ KODLIVÁ BREBERKA

Ášter 1/2, 26. února 2018

Posledních padesát let byli brouci vážně na jalovec ve střední Evropě velmi vzácní a ohroženi. S tlumem patří asi 3/4 patřili o sváji původní biotop, který tvořily ke jalovci na pastvinách. Brouci se však dokázali pášně okrasné dřeviny, které dnes zdobí téměř každou zahradu, a společně s jejich sazenicemi putují v kamionech se v celou Evropu a způsobují usychání okrasných cypřišů, jalovců a pášnědevětím třešně. To je i případ nejkrásnějšího až kodalivce, krasce *Lamprodilla festiva*.

Jalovec dřevěně roste v dřevních pastevních lesích a na extenzivních pastvinách. Jenže ty z naší krajiny zmizely a s nimi i jalovec. A z brouků, kteří se jeho dřevem živí, se ve střední Evropě staly vymřelé vzácnosti, což je až kodalivce, který entomolog z Biologického centra AV ČR Lukáš Áek.

Ákoli z pášněrody jalovec prakticky vymizel, v zahradách a parcích se jako okrasné dřeviny stále ještě vysazovaly různé druhy jalovců a také bílé zele pášněbuzně zeravy, jimž se ještě pášněk třeše. Broukům chvěli trvalo, než nabudně potravu vajími. U nás se jako první v exotických jalovcích objevil drobný hnědý tesař *Poecilium glabratum*. Že před století byl u nás považován za vymřelý druh, dokud nebyl jeho pášněvodně v 1/2 skyt prokázán na jediném lokalitě v Bělavě Karpatech. Po roce 2000 byl pak z něho nic nalezen na několika místech jižní Moravy v okrasných dřevinách, což je až kodalivce Ondřej Konvička z Českého společnosti entomologického. Tesař k Semanotus ruscicus byl donedávna v našich končinách pouze raritou. Dnes se zabydluje i v Česku.

Pášněmo v Praze se objevili další dva brouci, pášněvodně vážně na jalovce. Jedním je tesař k Semanotus ruscicus, který byl nejblíže zaznamenán v několika rezervacích na Slovensku, kde je pášněsně chráněn. A pak je to krasce *Lamprodilla festiva*. Tento krásný brouk byl ve střední Evropě donedávna znám jako rarita z Německa a Maarska.

Že v posledních asi dvaceti letech se ale tyto vzácné brouci již střední a západní Evropou. Pomáhají jim v sadbě exotických zeravů, a hlavně mezinárodní obchod s jejich sazenicemi, což je až kodalivce Lukáš Áek. Že český u nás prodávaných třešně, kde jsou tyto brouci hojně. Když do stromů uržených na export nakladou vajíčka, kamiony jejich potomstvo rozvezou po Evropě, což vysvětluje Lukáš Áek.

Třeše napadená až kodalivcem *Lamprodilla festiva*.

Kolem roku 2000 se tesař k Semanotus ruscicus objevil ve Velké Británii, kde nikdy nebyl. Krasce *Lamprodilla festiva* zase nedávno našli ve Vídni a Budapešti. Že dostal se i do ruského Sochi. Během pášněprav na zimní olympiádu v roce 2014 tam totiž bylo vysazeno obrovské množství okrasných dřevin. Brzy po olympiádě byl tento brouk nalezen poprvé, dnes už je v Sochi běžným druhem, což dodává Ondřej Konvička.

Nejkrásnější až kodalivce

Zatímco změněně tesařci žerou hlavně odumřelých a oslabených stromů, a tak by jejich až kodalivce nemělo představovat problém, krasci napadají i zdravé stromy. Podobně jako krasce lipových dokážou způsobit ohyn zdravých líp, jeho bílé až kodalivce krasce *Lamprodilla festiva* dokážou zahubit i zdravé zeravy, jalovce a cypřiše. Napadá hlavně osluněné stromy. Těm pak rezavě jehličí a usychají.

Zda je viněkem skutečně krasce, se pozná podle oválných otvorů, jimiž se dospělí brouci vykoušívají ven ze dřeva. Typické oválné otvory způsobě až kodalivcem, který se jimi vykoušívá ven ze dřeva.

Že Na země České republiky představuje krasce *Lamprodilla festiva* nový druh až kodalivce. Je to ale asi nejhezčí až kodalivce, jaký u nás

Á½ije,â€œ uzavř-rĀ; LukĀ;Ā; ĀCEĀ-Ā¼ek s tĀ-m, Ā¼e pĀ™Ā-bĀ›h tohoto brouka mĀ-Ā¼e poslouĀ¼it jako pĀ™Ā-klad dokazujĀ-cĀ-, Ā¼e i umĀ›lĀ© biotopy ve mĀ›stech se mohou stĀ;t ĀtoĀ•iĀ;tĀ›m ohro¼enĀ½ch druhĀ.

Na titulnĀ-m obrĀ;zku krasec *Lamprodilla festiva*.

PĀ™ipravila: Daniela ProchĀ;zkovĀ; , BiologickĀ© centrum AV
ĀCER ve spoluprĀ;ci s AlicĀ- HorĀ;Ā•kovou, Odbor mediĀ;lnĀ- komunikace KancelĀ;Ā™e AV ĀCER